

PUTOVANJA DOMAJOM, SVIJETOM I JEZIKOM

Uz 8. književni putopis

Božica Pažur, Zagreb

Književna putovanja domajom, svijetom i jezikom – kako smo to sažeto prijašnjih godina znali isticati – u putopisima koje je žiri izdvojio za nagrade – naslovno već nose ideju stvaranja, oblikovanja, gradbeni koncept: KRUŠKOGRAD (u Jelušićeve) – HODORIS (u Kutnjaka) – TRIGRAD (u radu Peričić-Lebinec *dvojca*).

Putopisi kao oduhovljena i stvarna *putovanja* tekstem u neka *bolja* mjesta na svijetu – svojom jezičnoumjetničkom transpozicijom, rekli bismo: osigurala su tim mjestima *pravo* na višestruku i vječnu postojanost. Bilo kao egzistenciju jezikom u bogatoj standardnojezičnoj stilizaciji, ili onoj materinskoga kajkavskoga /čakavskoga...jezika (u Kutnjaka, Gagliardija, Lovrenčićke, Drobnjak Posavec); bilo kao sretnim mjestom zamalo bajkovitog tematiziranja (Ribbeck - čitaj “Kruškograd”, Brijunski poliptih Marije Družeta... Bilosnićev Pierrot o tivo- lijskom “vrtu svjetlosti”); bilo protegom osobnog iskustva kao novih povijesnosti, ali i doživljajnosti (Đurđin “mali pot” Prek Piclja, Šovagovićev *Oko Matoša, Koprivnica kak na dlanu* M. Drobnjak Posavec..., Brlečićev zelinski Sveti Ivan i oko njega, ili do *Ploča i Trpnja*, prema jugu B. Pahić Grobenski).

Probrana i proputovana mjesta, gradovi, krajobrazi putopisa s 8. natječaja jesu topisi duha, imaginacije i poetike otvorenih prostora, vječnosti. Sve ih to razlikuje od jednoznačnosti u nahrupu denotacijskih tekstova kakve turističke, ili u najboljem slučaju reportažne, funkcije ponuđene blagodatima virtualne tehnologije. Ne želeći osporavati ni takvu njihovu ulogu, mi se ipak opredjeljujemo za putopis kao književnu umjetninu.

I tekstovi s 8. natječaja potvrdili su interferentni karakter putopisne književne vrste, i to ne samo na označiteljskoj – formalno-izraznoj razini, raspoređujući i

uplećući u tekstovnu strukturu sintagmatske sklopove drugih žanrova i funkcionalnih stilova: od poetskih prijevoda (npr. u Jelušićeve), preko intertekstnog i neologističnog, pa tako i konotativnog, ironijskog obilja u Kutnjakovoj putopisnoj prozi, sve do razgovorno-besjedovnog statusa prozne literature i raznovidnih prizivanja poznatih glazbenih refrena u tekstu D. Peričića, s autoreferentnim dodacima iz drugih mu književnih radova. Dapače, paralelno s tekstom *Trigrada* ravnopravno autorstvo dijeli i fotografska dijakronija (S. Lebinca).

U 41-godišnjem djelovanju *Kajkavskoga spravišča*, nakladnika časopisu *Kaj*, putopisni program uklapa se u njegov koncept barem dvostrukog povezivanja hrvatskog kulturološkog prostora: putopisima povezujući taj prostor kreativnim dosezima tronarječne hrvatske (*ča-kaj-što*) književno-jezične zbilje i povezujući ga, s druge strane, 15-godišnjim programom *Kaj & ča: prožimanja i perspektive*.

Od 2007. izabrana su (i u *Kaju* većinom objavljena) 54 putopisa domaćih, pa i inozemnih - antologijskih suvremenih književnika, književnika za djecu, publicista, ali i sve afirmiranijih mlađih pisaca. U sedam godina nagrađeno je 28 putopisa. Pridružujući tome rezultate 8. natječaja, korpus hrvatske književnosti bit će obogaćen sa 65 radova rjeđe zastupljenoga putopisnoga žanra, od kojih je 31 nagrađen.

Konkretni i provjerljivi rezultati putopisnoga programa (među ostalim - godišnje objavljivanje u časopisu za književnost, umjetnost, kulturu *Kaj*) neporecivo doprinose sveukupnoj hrvatskoj književnosti, pogotovu suvremenoj afirmaciji putopisne vrste. Doprinosu to poštujući vrsnu tradiciju književnih klasika (poput Antuna Gustava Matoša, Horvata Kiša, Gustava Krkleca, Slavka Batušića, Matka Peića, ... Joze Vrkića), poštujući i duhovno nasljeđe loborskoga kraja i Hrvatskoga zagorja kao univerzalnih vrednota. I ono što uvijek naglašavamo: uz kvalitativno **obogaćivanje korpusa suvremene hrvatske beletristike** – cilj je programa **afirmirati Lobor kao hrvatsko središte putopisa**.

(Lobor, 4. listopada 2014.)